

Σάββας Χριστοδουλίδης, *Θέση σε Κήπο* (2007)

display 3

Θεόδουλος Γρηγορίου, Εικαστικός.

A/M 2938 | Σάββας Χριστοδουλίδης, Θέση σε Κήπο (2007)

Έψαξα ένα έργο που να ανήκει στην εποχή του. Ένα έργο αντιπροσωπευτικό του χρόνου του τόπου. Ένα έργο που να συμπυκνώνει, να κωδικοποιεί τα χαρακτηριστικά και την ποιότητα του έργου ενός καλλιτέχνη. Ένα έργο μοναδικό. Κάτι εξαιρετικά δύσκολο έως σπάνιο στην κρατική συλλογή. Ξέρω ότι σποραδικά και σκόρπια υπάρχουν σημαντικά έργα στη συλλογή. Πρέπει με λίγα ή και χωρίς καθόλου βοηθήματα να τα ανακαλύψεις. Είναι δε σπάνιες οι περιπτώσεις που η κρατική συλλογή κατέχει το πιο αντιπροσωπευτικό έργο ενός καλλιτέχνη ή μιας περιόδου της δουλειάς του, κάτι που φυσικά κτίζεται με το χρόνο, με λίγη τόλμη, γενναιοδωρία και μέσω των πολλαπλών αγορών. Το θέμα της πολιτικής και των στόχων μιας μουσειακής συλλογής είναι μεγάλο και χρήζει επιστημονικής επεξεργασίας. Κατέληξα τελικά εκ του ασφαλούς σ' ένα έργο που ξαναείδα εγκατεστημένο, εις βάρος των πιθανών «κρυμμένων θησαυρών» μιας αποθήκης.

1.

Καλλιτέχνης : Σάββας Χριστοδουλίδης

Αρ.μητρώου 2938

Τίτλος έργου: «ΘΕΣΗ ΣΕ ΚΗΠΟ» (2007)

Ημερομηνία αγοράς: 19-May-09

Κατασκευή, ξύλο /230X220X280

Το να επιχειρώ γραπτώς την ερμηνεία ενός έργου τέχνης, μου προκαλεί εξ αρχής κάποια αναστολή. Το αισθάνομαι σαν παραβίαση της κραυγαλέας σιωπής του ίδιου του έργου. Η αποστολή του, είναι να μιλά μέσα από τις εσωτερικές του πνευματικές συντεταγμένες, τον ψυχισμό και τις κρυφές πτυχές που το διέπουν. Μια δεξιοτεχνική γραφή δημιουργεί ένα παράλληλο έργο, ενώ το αντίθετο ή ακόμα και τα δύο «παραβιάζουν την φύση του, το υποκαθιστούν ή το αναιρούν».

Οι προθέσεις δε κάθε δημιουργού είναι ιερές και συνήθως κωδικοποιημένες και λιτές.

Όμως η «παραβίασή» τους θα συ

νεχίζει να τρέφει τόνους μελανιού και λευκού χαρτιού, που κάποιοι επιτυχώς το ονόμασαν η δικτατορία του θεατή. Συχνά διαβάζω αναλύσεις και κριτικές τοποθετήσεις που εκπηγάζουν, περιστρέφονται και προβάλλουν τις προσωπικές διατριβές και υποκειμενικές προτιμήσεις του συγγραφέα παρά τις προθέσεις του δημιουργού, ή παρεμβαίνουν «παρασιτικά» στον παλμό που εκπέμπει το έργο, εάν ο θεατής το αντιμετωπίσει ενώπιος ενώπιω, σ' ένα τεράστιο χρόνο μιας μονόλεπτου σιγής.

Εν τούτοις, επιτρέψτε μου μια κάποια στιγμιαία άσκηση, χωρίς να δεσμεύομαι απόλυτα, επικαλούμενος το ιερό δικαίωμα της αυθαιρεσίας του θεατή. Ο καλλιτέχνης διαχειρίζεται και επιχειρεί έναν ποιητικό σχολιασμό μέσω αναγνωρίσιμων στοιχείων που μας περιβάλλουν. Συναρμολογεί και αντιπαράθετει ετερόκλητα μέσα μεν, αλλά τα χειραγωγεί σε κοινό

παρονομαστή τόσο ποιοτικό όσο και συμβολικό, ώστε να κτίσει την εικόνα και το νόημα της εικαστικής πράξης.

Τα επί μέρους αντικείμενα, ανεξάρτητα από τη μορφή τους ή τον προηγούμενο χρηστικό προορισμό τους, φέρουν τεχνική επεξεργασία που παραπέμπει σε αναγνωρίσιμα συμπτώματα της εποχής που ήρθαν στο φως. Δίπλα από το ακατέργαστο, συνυπάρχουν ίχνη μηχανικής δεξιότητας στην ηλεκτρονική κοπή – τεκμήριο του δικού μας χρόνου, αλλά και του ψυχισμού μιας άλλης ταυτότητας. Κυριαρχία υποκειμενικής χειρονομίας και δυναμικής δόμησης που εμψυχώνουν ιδιόμορφα το έργο. Η νέα αυτή διαχείριση και διάταξη που ο δημιουργός υπογραμμίζει με ποιητική πνοή, υποβάλλει μια νέα, ποιοτική τάξη πραγμάτων.

Αποπαγιδεύει την εικόνα από την μονοδιάστατη και απόλυτη διήγηση της προηγούμενης λειτουργικής ζωής των αντικειμένων. Η επανασύνταξη των επί μέρους, δημιουργεί το «Όλον» εμφυσά στα readymade μια καινούργια ζωή, αφήνοντας ανοικτές ερμηνείες, απελευθερώνοντας την αντιμετώπιση του θεατή.

Με την ίδια ένταση, ο θεατής, δικαιούται να θέσει ερωτήματα όπως:

- Πρόκειται για μια απόλυτα ποιητική πράξη που γεννά ο νέος χειρισμός, αναιρώντας την προηγούμενη ζωή των επί μέρους αντικειμένων; ή
- Μια πράξη συμπλεγματοποίησης και ανάδειξης, ή ακόμη και ανατροπής, ή αναθεώρησης εννοιών, που μέσα από τα αντικείμενα, αθόρυβα και αμελητέα, ζούσαν γύρω μας; ή
- Το έργο κάνει ένα σχολιασμό, υποδηλοί σαρκασμό, ειρωνική απόδοση όποιας ξυλοπόδαρης έπαρσης, ή εξουσίας με δανικά παράσημα και δεκανίκια;

Με εξυπηρετεί καλύτερα να μην προκύπτει ακριβής απάντηση από το ερώτημα και να μας επιτρέψει, παραπλεύρως, να εξετάσουμε τις παραμέτρους του χρόνου. Ένα έργο παραμένει σημαντικό όταν αποτελεί τεκμήριο της εποχής του. Όταν είναι το ίδιο μια εικόνα του χρόνου. Διακρίνω λοιπόν ότι, το γλωσσικό ιδίωμα είναι σημερινό, οι ερμηνείες ανοικτές - ένα θεμελιώδες στοιχείο που σώζει το εικαστικό αντικείμενο για την μελλοντική του θέαση.

2.

Η επιλογή γίνεται δυσκολότερη όταν πρέπει να το ψάξεις πίσω από ανακατεμένα, σκονισμένα κιβώτια, κάτω απο κιβώτια, μέσα σε κιβώτια ή έξω από κιβώτια, χωρίς αρχειοθέτηση, χωρίς διάταξη, χωρίς φωτογραφική τεκμηρίωση. Σποραδικό φωτογραφικό υλικό, χωρίς στοιχειώδεις περιγραφές όπως όνομα καλλιτέχνη, χρονολογία, διαστάσεις, υλικό, τεχνική περιγραφή κλπ. Μια αποθήκη χωρίς τεχνική υποδομή. Έργα καταστρεμμένα, σπασμένα εδώ και χρόνια, σπαρμένα σε γραφεία και προεσβείες εξωτερικού, εργαστήρια καλλιτεχνών. (Ναι : έχω ένα έργο στο εργαστήρι μου, το οποίο αγοράστηκε το 1991 και, κοινή συναινέσει, δεν παρελήφθη ποτέ γιατί «δεν υπήρχε» ο κατάλληλος χώρος αποθήκευσης.) Ένας χώρος συντήρησης και ένας συντηρητής, που να έχει την ευθύνη ασφαλείας, επαγγελματικής αποθήκευσης, μεταφοράς και συντήρησης των έργων είναι πάραυτα επιβεβλημένος. Η σύγχρονη τέχνη είναι πολυσχιδής, οι τεχνικές ποικίλουν, οι ανάγκες μεγαλώνουν, πόσο μάλλον με την εμπλοκή των νέων τεχνολογιών στις εικαστικές τέχνες.

Εικ.1. Παραλαβή έργων, Μόσχα, Έκθεση Μόσχα - Ευρώπη, 2007. Gallery Tretyakov. Φωτογραφίες του συγγραφέα.

Ευθύνες έχουν και οι γκαλερί για την μή επαγγελματική παράδοση του έργου αλλά και οι υπηρεσίες για τον μή επαγγελματικό έλεγχο στην παραλαβή του, καθώς και στην επιστροφή του, μετά από δανεισμό.

Οι αγορές έργων χωρίς στόχους και όραμα. Οι λόγοι είναι απλοί και εν κατακλείδι θα τους χαρακτηρίζα ως λόγους αμελείας. Συστάσεις επιτροπών χωρίς τα απαραίτητα εχέγγυα, από την γένεσή τους κατά κόρον λανθασμένες.

Υπήρξα μέλος μιας τέτοιας επιτροπής, προσπάθησα για δύο χρόνια να γίνει μια συνάντηση της επιτροπής με τους επιτελείς του υπουργείου ώστε να συζητηθούν κάποιες συντεταγμένες. Παρ' όλο που ήταν ειλικρινά θετική η αντίδραση των αρμοδίων στο αίτημά μου, η θητεία τελείωσε και δεν βρέθηκε ο χρόνος - βέβαια κατανοώ ότι δεν μπορούν 2-3 άνθρωποι να κάνουν τα πάντα και να είναι ειδικοί επί παντός επιστητού το σύστημα χρειάζεται ριζική αναδόμηση. Θα ήθελα βασικά, πέραν των πιο πάνω, να προτείνω να διαχωριστεί η κρατική συλλογή από τη συλλογή της πινακοθήκης με διαφορετικούς όρους εντολής για την κάθε συλλογή. Διευκρινίζω ότι δεν πιστεύω στην ελιτιστική αγορά έργων. Είναι αναγκαία η ενίσχυση ενός μικροκλίματος με τις πλουραλιστικές αγορές, οι οποίες θα ενισχύουν την παραγωγή της τέχνης, τις γκαλερί, τους καλλιτέχνες, τις τεχνικές υπηρεσίες γύρω από την τέχνη, θα ενισχύουν έμμεσα την τριβή και την ποιότητα του «οικοσυστήματος» της πολιτιστικής ζωής, θα μειώνουν την πιθανότητα του κριτικού λάθους και δεν θα αποτρέπουν την όποια πιθανότητα ενός έργου να μεταπηδήσει στην μουσειακή συλλογή όταν αυτό απαιτείται .

Όμως, ο διαχωρισμός είναι αναγκαίος για την εκτίμηση των αξιών και για την υπογράμμιση των έργων με ιστορική και αισθητική ποιότητα, κατάλληλων για μουσειακό προορισμό.

Η αποστολή μιας μουσειακής συλλογής είναι να συγκροτήσει τον ανθό της δημιουργίας και το κατ'εξοχήν ποιοτικό τεκμήριο της πνευματικής και καλλιτεχνικής παραγωγής του χρόνου και του τόπου· να συνιστά είδος διαχωρισμού και εκτίμησης της αυθεντικής δημιουργίας από τη μίμηση και αναπαραγωγή ιδεών. Η αυθεντικότητα και η πατρότητα των ιδεών, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος του σεβασμού των αξιών.

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Τι είναι ένα Μουσείο; Ποια η αποστολή του; Όροι όπως «Πινακοθήκη», «Μέγαρον» είναι φθαρμένοι και αναχρονιστικοί. Φέραμε τα πράγματα σε τέτοιο σημείο, ώστε Πινακοθήκη έφτασε να σημαίνει Αποθήκη. Μεταξύ άλλων, μουσείο σημαίνει βήμα διεθνών εικαστικών συναλλαγών. Κάθε μουσείο σύγχρονης τέχνης που σέβεται τον εαυτό του, αποδέχεται συνεργασίες με ομόλογα ιδρύματα, που έχουν και την αναγκαία υποδομή επαγγελματικών χειρισμών και ασφάλειας. Αντίθετα, η απουσία του, παγιδεύει τον πολιτισμό του τόπου στα όρια των συνόρων του.

Ενα κράτος που σέβεται τον εαυτό του και την ποιότητα ζωής των πολιτών του, οφείλει να δημιουργήσει υποδομές ανάπτυξης. Τα μουσεία δεν είναι μόνο για τους καλλιτέχνες, είναι και για τους πολίτες. *Η ελεύθερη πρόσβαση στον πολιτισμό είναι θεμελιώδες ανθρώπινο Δικαίωμα.* Η απουσία ενός μουσείου, συν τοις άλλοις, σημαίνει δημοκρατικό έλλειμμα.

Η σύνθεση των εκάστοτε επιτροπών επιλογής φέρουν τον χρωστήρα της συνδικαλιστικής αντιπροσώπευσης. Με όρους εντολής, που δεν θα έπρεπε να στηρίζονται πρωτίστως σε μειοδοτικούς προϋπολογισμούς και σε εκ περιτροπής αγορές, πνεύμα που θα ονόμαζα «εκ περιτροπής Δημοκρατία». Αποτελούνται στην πλειοψηφία τους από αδρανείς καλλιτέχνες, τυχαίους ερασιτέχνες, κριτές χωρίς ομοιογένεια στην αντίληψη του πνεύματος του χρόνου, χωρίς σφαιρική γνώση της ντόπιας και διεθνούς ιστορίας της τέχνης, χωρίς αυστηρή και υπεύθυνη κριτική σκέψη - επιτρέψτε μου, συχνά και με κάποια ενδόμυχη απέχθεια στην επιτυχία των άλλων! Γνωρίζουμε όλοι τα τραγικά αποτελέσματα που προκύπτουν από επαγγελματίες κομματικούς εθνοπατέρες. Η σύνθεσή τους είναι ευθύνη του κράτους ενώ η δυσκολία συνεχούς ανανέωσης των επιτροπών με ποιοτική σύνθεση δεν μπορεί να μειώσει και την ευθύνη. Ένας χρήσιμος ορισμός: «Επιτροπές είναι οι μηχανισμοί απορρόφησης των κραδασμών!»

Τι γίνεται με τις διάφορες κατηγορίες τεχνών; Πως διαγράφεται η εξέλιξή τους; Ζωγραφική, Γλυπτική, Χαρακτική, Έργα σε Δημόσιους Χώρους, Τέχνη και Νέες Τεχνολογίες, Εικαστική Φωτογραφία ή Αρχιτεκτονική, Βιομηχανικός Σχεδιασμός κλπ. κλπ.; Ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν με συγκροτημένη πολιτιστική πολιτική, όραμα και έργο. Η εικόνα του καθετί που κατασκευάζουμε γύρω μας προέρχεται από μια έμπνευση και ένα σχεδιασμό, κτίζουν οικονομίες, αποτελούν πολιτισμό...

Εικ. 2. Μόσχα, Gallery Tretyakov, 2007. Διακρίνονται οι Φυτεύτεριες του Διαμαντή.